

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2906

Vragen van het lid **Laçin** (SP) aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *het bericht «Sterk verhoogde concentratie GenX in slootwater omgeving Chemours»* (ingezonden 16 juli 2018).

Antwoord van Minister **Van Nieuwenhuizen Wijbenga** (Infrastructuur en Waterstaat), mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (ontvangen 16 augustus 2018).

Vraag 1

Kent u het bericht «Sterk verhoogde concentratie GenX in slootwater omgeving Chemours»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe is het mogelijk dat er sterk verhoogde concentraties GenX en PFOA zijn aangetroffen in het slootwater in de omgeving van Chemours? Wat kunt u hierover melden aan de Kamer?

Antwoord 2

Uw Kamer is op 8 maart 2018 over de resultaten van fase 1 van het «Moes-tuinonderzoek» geïnformeerd². In deze brief is aangegeven dat de gemeenten opdracht hebben gegeven tot het doen van bodemonderzoek in het gebied rond Chemours. Als onderdeel van dat onderzoek zijn door het RIVM grond- en irrigatiemonsters (slootwater en opgevangen regenwater) in de omgeving van DuPont/Chemours geanalyseerd op gehalten van GenX en PFOA. Op basis van de tussenresultaten heeft de gemeente Dordrecht de bewoners geïnformeerd over de adviezen van het RIVM. Het eindrapport van het RIVM verschijnt naar verwachting eind september.

¹ NOS.nl, 13 juli 2018, Sterk verhoogde concentratie GenX in slootwater omgeving Chemours (<https://nos.nl/artikel/2241248-sterk-verhoogde-concentratie-genx-in-slootwater-omgeving-chemours.html>)

² Kamerstuk 28 089, nr. 67

Vraag 3

Klopt het dat de afspraak is dat PFOA vanaf 2012 niet meer gebruikt zou worden? Zo ja, hoe kan het dan in sterk verhoogde concentraties aangetroffen worden zes jaar nadat het niet meer gebruikt zou worden door Chemours?

Antwoord 3

Het klopt dat Chemours sinds oktober 2013 geen vergunning meer heeft voor het gebruik van PFOA in haar productieproces. RIVM kan op basis van de gedane metingen niet achterhalen hoe en wanneer de uitstoot van PFOA door Chemours heeft geleid tot de nu geconstateerde verhoogde concentraties in regen – en slootwater. PFOA is een zeer persistente stof die nog lange tijd in het milieu aanwezig blijft. Het ligt in de lijn der verwachting dat depositie tijdens de periode dat Chemours nog PFOA in haar productieproces gebruikte heeft geleid tot de nu lokaal geconstateerde verhoogde concentraties.

Vraag 4

Is het aannemelijk dat Chemours nog altijd structureel PFOA loost en daarmee de afspraken die gemaakt zijn met het bevoegd gezag niet nakomt? Zo ja, steunt u dan het keihard aanpakken van Chemours door de provincie als bevoegd gezag? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Zoals geschreven in het antwoord op de Kamervragen van het lid Van Eijs op 4 augustus 2017³ sluit de provincie uit dat Chemours in het productieproces nog PFOA als grondstof toepast. In het voorjaar van dit jaar heeft de Provincie geconstateerd dat er nog steeds een indirecte lozing met PFOA verontreinigd afvalwater plaatsvond. Dit is niet in overeenstemming met de vergunning. De provincie heeft op basis van deze constatering op 23 april 2018 een last onder dwangsom aan Chemours opgelegd. Chemours moet nagaan wat de bron is van de geconstateerde indirecte lozing. De begunstigingstermijn is inmiddels verlopen. Tijdens het AO Water heb ik toegezegd de Kamer te informeren over de resultaten van de metingen die wekelijks door de provincie Zuid-Holland worden uitgevoerd naar lozingen met PFOA.

Vraag 5

Welke gevolgen hebben de sterk verhoogde concentraties GenX en PFOA voor gewassen uit de moestuinen waarvan nu gezegd wordt dat ze beter niet gespreid kunnen worden met het water uit de sloot? Zijn er risico's voor de gezondheid van mensen die groente en fruit hebben gegeten uit die moestuinen? Zo ja, welke risico's zijn dat? Zo nee, waar baseert u dat op?

Antwoord 5

Er is bij het RIVM nauwelijks informatie beschikbaar over de opname van GenX en PFOA in gewassen indien irrigatiewater gehaltes van deze stoffen bevat. Hierdoor is het nu niet mogelijk om een GenX en PFOA concentratie voor irrigatiewater af te leiden.

Uit fase 1 van het RIVM moestuinonderzoek⁴ is gebleken dat de gewassen uit de betreffende moestuinen geschikt zijn voor consumptie. De grenswaarden voor het eten van deze moestuingewassen worden niet overschreden. De Staatssecretaris heeft uw Kamer hierover op 8 maart 2018 geïnformeerd⁵. De kanttekening daarbij is dat het RIVM adviseert om moestuingewassen die binnen een straal van één kilometer van het bedrijf zijn geteeld, met mate te consumeren (niet te vaak of te veel).

Ook heeft het RIVM het advies gegeven om het irrigatiewater op de locaties met sterk verhoogde concentraties GenX of PFOA niet te gebruiken. Dit vanuit het streven om de blootstelling van consumenten aan GenX en PFOA uit voorzorg te beperken.

³ Kamerstuk 28 089, nr. 48

⁴ Mengelers, M.J.B., te Biesbeek, J.D., Slob, W., Boon, P.E. (2018). Risicobeoordeling van GenX en PFOA in moestuingewassen in Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht. RIVM briefrapport 2018-0017. Bilthoven. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Beschikbaar online. www.rivm.nl

⁵ Kamerstuk 28 089, nr. 67

Vraag 6

Welke risico's lopen dieren die regelmatig uit de sloot hebben gedronken? Hoe wordt de grens bepaald wanneer er risico's zijn en wanneer er geen risico's zijn?

Antwoord 6

Er is bij het RIVM weinig informatie over de opname en overdracht van GenX in drinkwater naar huisdieren en landbouwhuisdieren en over de toxiciteit van GenX in deze dieren. Dit geldt eveneens voor resulterende concentraties GenX in producten zoals vlees en zuivel. De ontbrekende informatie maakt dat het op dit moment niet mogelijk is om GenX concentraties af te leiden om bijvoorbeeld te beoordelen of oppervlaktewater geschikt is voor veedrenking. Vanuit het streven om de GenX blootstelling waar mogelijk te beperken, is daarom het advies om oppervlaktewater met sterk verhoogde concentraties GenX niet te gebruiken voor veedrenking.

Vraag 7

Deelt u de mening dat PFOA, waarvan bekend is dat het kankerverwekkend is, in geen geval gebruikt en geloosd mag worden in ons milieu en water? Zo ja, wat gaat u doen om dit zo snel mogelijk te realiseren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Zoals afgesproken in Europese en Nederlandse regelgeving moeten emissies van zeer zorgwekkende stoffen naar de lucht en naar water zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel, indien dat niet mogelijk is, tot een minimum worden beperkt. Dit is ook het geval met betrekking tot PFOA. Voor meer informatie omtrent het beleid rondom Zeer Zorgwekkende Stoffen verwijs ik naar de recente Kamerbrief van «Beleidsaanpak milieurisico's en omgevingsveiligheid»⁶.

Vraag 8

Is de optelsom van alle vervuiling, die veroorzaakt is door Chemours in veel delen van ons land, reden om in Europees verband te pleiten voor versnelling van de procedure om GenX op de lijst met zeer zorgwekkende stoffen te plaatsen? Zo ja, wat gaat u ondernemen om dit te realiseren? Zo nee, wat moet er nog meer gebeuren voor het wel zo ver is?

Antwoord 8

RIVM heeft de opdracht gekregen om te onderzoeken of de belangrijkste GenX-stof (Ammonium 2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoxy)propanoate) kan worden voorgedragen als *substance of very high concern*. Een informeel voorstel daartoe zal in september met andere lidstaten worden besproken. Bij voldoende steun zal Nederland formeel een dossier indienen gericht op toevoeging van deze stof aan de zgn. kandidatenlijst van SVHC-stoffen. We wachten met deze stap dus niet op de uitkomsten van de zogenoemde stoffevaluatie die Nederland gezamenlijk met Duitsland uitvoert. De reden is vooral het zeer persistente karakter van de stof en de noodzaak van bescherming van drinkwaterbronnen.

Vraag 9, 10

Begrijpt u dat omwonenden in Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht en andere gemeenten helemaal klaar zijn met de manier waarop Chemours omgaat met hun gezondheid, het milieu en lozingen op het water? Wanneer kunnen zij rekenen op de overheid als het gaat om het aanpakken van vervuilers als Chemours?

Wanneer is de eerste mogelijkheid voor de provincie Zuid-Holland om de vergunning van Chemours aan te scherpen of in te trekken? Gaat u de provincie op alle mogelijke manieren (onder)steunen om de lozingen van GenX zover mogelijk te reduceren en het lozen van PFOA, dat al verboden is, per direct te stoppen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

⁶ Kamerstuk 28 089, nr. 88

Antwoord 9, 10

Ik snap de zorgen en het ongeduld. Het is belangrijk om aan te geven dat er al veel gebeurd is en dat we ook nog niet klaar zijn. In 2017 zijn de vergunde emissies naar lucht en water substantieel verlaagd op grond van onder andere de door RIVM afgeleide voorlopige drinkwaterrichtwaarde. Ik heb de bevoegde gezagen en uw Kamer 15 mei 2018 geïnformeerd over de vaststelling van een tijdelijke waterkwaliteitsnorm voor GenX van 118 nanogram/liter. De provincie Zuid-Holland heeft op basis van deze tijdelijke norm op 27 juli een ambtshalve wijziging van de vergunning van Chemours ter inzage gelegd waarin de lozingseisen voor de indirecte lozing van GenX zijn aangescherpt van 2.035 naar 148 kg per jaar.

Op 30 maart 2018 en 3 april 2018 hebben respectievelijk Chemours en DuPont, elk hun aanvragen voor een revisievergunning ingediend bij de DCMR Milieudienst Rijnmond en Rijkswaterstaat. De provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat maken als bevoegd gezag de afwegingen voor de nieuwe WABO en watervergunning. Ik ondersteun ze daarbij met algemene (vergunningverlening)kaders, met de afleiding van normen, ZZS-beleid en de lijst potentiële ZZS.